

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

01 FEBRUARI, 2017

ORODHA YA SHUGHULI ZA LEO

MKUTANO WA SITA

KIKAO CHA PILI – TAREHE 01 FEBRUARI, 2017

I. DUA:

II. MASWALI:

OFISI YA WAZIRI MKUU:

**16. MHESHIMIWA HASSAN ELIAS MASALA
(NACHINGWEA):**

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri Mkuu:- Wilaya ya Nachingwea ina ardhi ya kutosha lakini Vijana wengi bado wanakabiliwa na tatizo la ajira:-

Je, Serikali inatoa kauli gani ya kuwasaidia Vijana hawa kujikwamua kiuchumi.

**17. MHESHIMIWA DKT. ELLY MARCO MACHA
(VITI MAALUM):**

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri Mkuu:- Katika miaka ya 60 na 90, Serikali yetu kwa ufadhili wa nchi rafiki kama Norway na Sweden ilijenga Vyuo vya Ufundi vilivyotoa mafunzo mbalimbali kwa Watu wenye ulemavu hapa nchini kama vile

Yombo - Dar es Salaam, Singida, Mtapika – Masasi, Masiwani – Tanga, Mbeya, Ruanzari – Tabora na Mwirongo - Mwanza; hivi sasa kati ya Vyuho hivyo saba ni Vyuho viwili tu vya Yombo na Singida ndiyo vinafanya kazi tena kwa kusuasua:-

- (a) Je, ni sababu zipi zilizosababisha Vyuho hivyo vitano vifungwe wakati kuna mahitaji makubwa ya Watu wenye ulemavu kupata mafunzo ya ufundi;
- (b) Je, Serikali ina mpango gani wa kufungua haraka Vyuho hivyo vilivyofungwa ili viendeleo kutoa Mafunzo ya Ufundi kwa Watu wenye ulemavu;
- (c) Ili kutoa fursa zaidi za Mafunzo ya Ufundi kwa Watu wenye ulemavu; Je Serikali ina mkakati gani wa kujumuisha Watu wenye ulemavu kwenye Vyuho vyake vya VETA na FDC.

OFISI YA RAIS (TAMISEMI):

**18. MHESHIMIWA IBRAHIM HASSANALI
MOHAMMEDALI (KIEMBE SAMAKI):**

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais (TAMISEMI):- Wenye maduka waliopewa kibali cha kuegesha magari yao kuanzia saa mbili asubuhi hadi saa kumi na moja jioni wameonekana wakihodhi nafasi hiyo kwa saa 24:-

- (a) Je, ni lini Watu wenye tabia hiyo watachukuliwa hatua za kisheria;
- (b) Katika Jiji la Dar es Salaam wakati wa usiku ina kuwa kama mji huo hauna Sheria kwa sababu wenye magari huegesha magari hovyoy na kusababisha adha kwa Watu wengine; Je, ni lini Serikali itawachukulia hatua Watu wa aina hiyo.

WIZARA YA MAMBO YA NDANI YA NCHI:

19. MHESHIMIWA JOSEPH OSMUND MBILINYI (MBEYA MJINI):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi:- Kume kuwa na tabia za watu kupiga Watu wengine hovyoy kila siku, vipigo hivyo vinafikia kiasi cha utesaji (*torture*) kama ilivyotokea Mbeya Sekondari kwa Walimu kumshambulia mwanafunzi au Mtu kumtoa macho kama ilivyotokea huko Buguruni na maeneo mengine:-

- (a) Je, Serikali inaona mateso haya wanayopata Watanzania kutoka kwa Watanzania wenzao;
- (b) Je, Serikali inachukua hatua gani ili kulinda Wananchi na vitendo hivi vya kikatili.

WIZARA YA AFYA, MAENDELEO YA JAMII, JINSIA, WAZEE NA WATOTO:

20. MHESHIMIWA DAIMU IDDI MPAKATE (TUNDURU KUSINI):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto:- Katika Hospitali ya Wilaya ya Tunduru kulikuwa na Chuo cha MCH kilichokuwa kikitoa Mafunzo ya taaluma mbalimbali za Afya kwa Vijana wengi wa Halmashauri ya Wilaya ya Tunduru lakini mwaka 1980 Chuo hicho kiliungua moto:-

Je, Serikali ina mpango gani wa kukikarabati Chuo hicho ili kiweze kuendelea kutoa Wataalamu wa Afya kama hapo awali.

WIZARA YA ELIMU, SAYANSI, TEKNOLOJIA NA MAFUNZO YA UFUNDI:

21. MHESHIMIWA JAKU HASHIM AYOUB (BLW):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri ya Elimu, Sayansi, Teknolojia na Mafunzo ya Ufundi:- Kumekuwa na malalamiko ya Wanafunzi wa Elimu ya Juu Tanzania ambao ni wazawa kulipishwa ada ya masomo yao kwa fedha za Kigeni badala ya fedha za Kitanzania wakati wao ni Watanzania na Vyuo

hivyo viko hapa nchini licha ya Benki Kuu ya Tanzania (BOT) kulipigia kelele sana jambo hilo:-

- (a) Je, Serikali inatambua kuwa kuna tatizo hili na kama inatambua imechukua hatua gani dhidi ya tatizo hilo;
- (b) Kwa kuwa kilio hiki kipo pia kwenye Taasisi mbalimbali kama vile Bandarini, Uwanja wa Ndege, Hoteli na Taasisi za Fedha nk. Je, Serikali inatoa tamko gani juu ya jambo hili;
- (c) Je, kuna Sheria yoyote ya nchi inayomtaka Mwanachuo wa Kitanzania kulipa ada kwa pesa ya Kigeni.

22. MHESHIMIWA DKT. JASMINE TISEKWA BUNGA (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri ya Elimu, Sayansi, Teknolojia na Mafunzo ya Ufundi:- Chuo Kikuu cha Mzumbe ni Chuo kikongwe chenye historia tangu mwaka 1953 kipindi cha ukoloni na mwaka 1972 kilipandishwa hadhi kuwa Chuo cha Uongozi wa Maendeleo (IDM) kikiwa na miundombinu ya kukidhi wanafunzi wasiozidi 1000; kwa sasa Chuo hiki kina jumla ya Wanafunzi 11, 282 ambapo idadi hii ni sawa na ongezeko la 874.3% wakati hali ya majengo na miundombinu kwa kiasi kikubwa bado ni ile ile ya mwaka 1972:-

Je, ni lini sasa Serikali itaanza kujenga miundombinu mipya ikiwemo madarasa, mabweni, Ofisi za Wahadhiri, jengo la Utawala n.k ili kukidhi mahitaji ya ongezeko kubwa la Wanafunzi na Wahadhiri waliopo na watakaokuja na kukifanya Chuo hiki chenye historia kubwa kiwe na taswira ya Chuo cha kisasa na hadhi ya Kimataifa.

WIZARA YA VIWANDA, BIASHARA NA UWEKEZAJI:

23. MHESHIMIWA CONCHESTER LEONCE RWAMLAZA (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Viwanda, Biashara na Uwekezaji:- Serikali inatakiwa kuweka mkakati wa kuhakikisha mazao yanauzwa katika Vituo maalum vinavyotambuliwa ili kuzuia Walanguzi kufuata mazao shambani na kununua kwa bei ndogo:-

Je, Serikali haioni kuwa kuna umuhimu wa kutunga Sheria kuzuia Walanguzi kwenda kununua mazao shambani.

WIZARA YA UJENZI, UCHUKUZI NA MAWASILIANO:

24. MHESHIMIWA MGENI JADI KADIKA (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Ujenzi, Uchukuzi na Mawasiliano:- Serikali inajitahidi kujenga na kuimarisha madaraja ili kuondoa kero na kupunguza maafa; Daraja la Mto Wami lililopo barabara ya Tanga ni jembamba sana kiasi kwamba magari mawili hayawezi kupishana kwa wakati mmoja:-

Je, Serikali ina mpango gani wa kulipanua daraja hilo la Mto Wami.

25. MHESHIMIWA SILYVESTRY FRANCIS KOKA (KIBAHA MJINI):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Ujenzi, Uchukuzi na Mawasiliano:- Barabara ya TAMCO hadi Mapinga katika Mji wa Kibaha Mkoani Pwani imekuwa kwenye maandalizi ya kujengwa kwa kiwango cha lami kwa takribani miaka kumi (10) sasa:-

Je, ni lini Serikali itaanza kujenga barabara hiyo kwa kiwango cha lami.

WIZARA YA MALIASILI NA UTALII:

26. MHESHIMIWA PROF. NORMAN SIGALLA KING (MAKETE):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Maliasili na Utalii:- Hifadhi ya Kitulo ni muhimu sana kwa Taifa lakini mpaka sasa TANAPA haijaweka miundombinu ya Hoteli na barabara ili kuwezesha Watalii wanaokwenda Kitulo wawe na mahali pa kukaa:-

- (a) Je, ni lini Serikali itawezesha ujenzi wa Hoteli ya kitalii katika Tarafa ya Matamba;
- (b) Je, ni lini Serikali itawezesha ujenzi wa barabara ya Chimala – Matamba – Kitulo ili kuinua utalii katika Hifadhi ya Kitulo.

27. MHESHIMIWA MOHAMED OMARY MCHENGERWA (RUFJI):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Maliasili na Utalii:- Sheria zinatoa ridhaa kwa Watu kuwinda ndani ya Hifadhi:-

Je, Serikali inachukua hatua gani kutoa ridhaa kwa Wananchi waishio maeneo ya Hifadhi kupata ruhusa kisheria ili kuweza kuvua samaki ndani ya mabwawa kama ilivyokuwa miaka ya nyuma kwa Wanakijiji waishio maeneo ya Hifadhi hususan Kata ya Mwaseni, Mloka na nyingine.

WIZARA YA MAJI NA UMWAGILIAJI:

28. MHESHIMIWA TASKA RESTITUTA MBOGO (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Maji na Umwagiliaji:-

Je, ni lini Serikali italetwa mradi wa maji Ziwa Tanganyika ili maji yaweze kuvutwa mpaka Mpanda na Mkoa wa jirani wa Rukwa.

29. MHESHIMIWA DKT. SHUKURU JUMANNE KAWAMBWA (BAGAMOYO):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Maji na Umwagiliaji:- Kume kuwa na tatizo la muda mrefu la ukosefu wa maji safi na salama katika Mji Mkongwe wa Bagamoyo katika Kata za Magomeni na Dunda:-

Je, ni lini Serikali itawapatia Wananchi wa Mji Mkongwe Bagamoyo maji kwa kiwango cha kuridhisha.

30. MHESHIMIWA HALIMA JAMES MDEE (KAWE):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Maji na Umwagiliaji:- Jimbo la Kawe ni miongoni mwa Majimbo ambayo (baadhi ya maeneo) yamekuwa yanakabiliwa na changamoto za upatikanaji wa maji safi na salama kwa kipindi kirefu ambayo ni Kata ya Mabwepande (Mtaa wa Mbojo, Mabwepande, Kinondo), Kata ya Makongo (Mtaa wa Changanyikeni na baadhi ya maeneo ya Mtaa wa Makongo Juu), Kata ya Wazo, Mbweni na Mbezi Juu na changamoto hii sugu ilitarajiwa kupungua na kumalizika kabisa baada ya mradi mkubwa wa maji wa Ruvu chini kukamilika ambao kwa sasa tayari umeshakamilika:-

- (a) Je, mikakati ya usambazaji maji pamoja na mabomba (katika maeneo ambayo hayana mtandao wa mabomba) ikoje ili kutatua kero husika;
- (b) Je, ni miradi gani inayotarajiwa kutekelezwa, muda wa utekelezaji, gharama za kila mradi na nani anayewajibika katika utekelezaji.

III. MISWADA YA SHERIA YA SERIKALI:

*(Kusomwa Mara ya Pili, Kamati ya Bunge Zima na
Kusomwa Mara ya Tatu)*

Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria Mbalimbali (Na. 4) wa Mwaka 2016 [*The Written Laws Miscellaneous Amendments (No.4) Bill, 2016*].

**DODOMA
01 FEBRUARI, 2017**

**DKT. T. D. KASHILILAH
KATIBU WA BUNGE**